

Skellefteå kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn av Gummarksskolan
i Skellefteå kommun

Tillsyn av Gummarksskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Skellefteå kommun under hösten 2016. Gummarksskolan besöktes av Skolinspektionen den 22 september 2016. Fakta om skolenheten, se bilaga 2.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Officiell statistik över resultat på nationella prov i årskurs 3 saknas helt eller delvis avseende Gummarksskolan på grund av lågt elevantal.

Enligt rektorns sammanställning av kunskapsresultat för åren 2014–2016 uppnådde cirka 75 procent av eleverna i årskurs 3 kunskapskraven i ämnena matematik och svenska. Under samma period klarade också samtliga elever kunskapskraven i natur- och samhällsorienterande ämnen.

Trygghet och studiero

Av Skolenkäten¹, som pedagogisk personal besvarade under hösten 2015, framkom att lärarna hade en positiv uppfattning om elevernas studiero på lektionerna och elevernas trygghet på skolan. Enkätresultaten för vårdnadshavarna avseende elevernas trygghet och studiero låg däremot något lägre jämfört med samtliga deltagande skolenheter i enkätgenomgången. Resultat från elevenkäten saknas på grund av för få svarande.

Vid tillsynsbesöket har Skolinspektionen intervjuat eleverna i årskurs 5. I intervjun framkom att eleverna upplever att det i huvudsak finns studiero på lektionerna och att eleverna känner sig trygga på skolan. Intervjuer med rektor och lärare bekräftar elevernas uppgifter.

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och pedagogisk personal, som ett underlag inför tillsyn av skolan. Enkätresultat finns på webbplatsen <http://sir.is.skolverket.se> under fliken Tillsyn.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-02-24
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som har konstaterats vid tillsynen. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar att vidta åtgärder för att rätta till brister närhelst de framkommer.

Skolinspektionens utredning visar att Gummarksskolan saknar tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Till följd av detta finns det även brister i Gummarksskolans arbete med särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer att det finns elever i behov av särskilt stöd som inte ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleverna ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Tillsynen har inte visat annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skellefteå kommun att senast den 24 februari 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skellefteå kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- För eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. (2 kap. 25 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Se till att det finns tillgång till sådan personal att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.
- Se till att elever i behov av särskilt stöd ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilde eleven behöver för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Specialpedagogiska insatser

Skolinspektionen bedömer att Gummarksskolan saknar tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av skollagen följer att det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagens bestämmelse om elevhälsa (prop. 2009/10:165, s. 278) har framhållits bland annat följande. Syftet med en samlad elevhälsa är bland annat att den ska resultera i beslut om specialpedagogiska åtgärder för eleven. Personal med specialpedagogisk kompetens kan utifrån de uppgifter som finns om elevens hälsa, sociala situation etc. bedöma och planera hur eleven bäst ska mötas i undervisningen. Tillgång till specialpedagogisk kompetens behöver dock inte enbart syfta på personer med specialpedagogutbildning. Det kan också innefatta till exempel speciallärare eller en skolledare med särskilt ansvar för specialpedagogiska insatser på skolan.

Vid tillsynen framkommer att det saknas personal med specialpedagogisk kompetens vid Gummarksskolan. Efter vårterminen 2016 slutade specialpedagogen som tidigare arbetat vid skolenheten. Tjänsten har utannonserats men är fortfarande vakant vid tiden för tillsynen. Rektorn har i några elevärenden vänt sig till huvudmannens centrala språkteam respektive pedagogiska stödteam för att få rådgivning. Rektorn överväger också vilka möjligheter som finns att omfördela resurser så att uppgifter som den tidigare specialpedagogen har ansvarat för kan skötas av andra erfarna lärare på skolan.

I intervjuer med rektor och lärare framkommer att den tidigare specialpedagogen har haft en central roll i skolans arbete med extra anpassningar och

särskilt stöd. Bland annat har specialpedagogen haft till uppgift att utföra olika screeningar och tester som en del i arbetet med att uppmärksamma elever i behov av anpassningar och stöd. Specialpedagogen har sedan kunnat stödja och handleda lärarna i deras arbete med extra anpassningar i syfte att ge elever adekvat stöd. Specialpedagogen har också haft en viktig del i arbetet med att uppmärksamma och utreda elever i behov av särskilt stöd, att upprätta åtgärdsprogram, att genomföra stödinsatser samt att följa upp och utvärdera åtgärdsprogram. Delar av specialpedagogens uppgifter handhas för närvarande av lärare och rektor.

Skolinspektionens utredning visar att Gummarksskolans elevhälsa saknar personal med kompetens att utföra specialpedagogiska insatser. Att rektorn kan ansöka om och ibland erbjudas stöd från huvudmannens centrala stödfunktioner bedöms inte vara tillräckligt för att tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. Eftersom bristen består i att specialpedagogisk kompetens saknas är det heller inte möjligt att läka bristen endast genom omfördelning av resurser på skolenheten.

Det råder ingen tvekan om att rektorn försöker komma tillrätta med bristen bland annat genom att annonsera efter personal med specialpedagogisk kompetens. Skolinspektionen bedömer dock, med hänsyn till att bristen leder till negativa konsekvenser för elever (se under rubriken nedan), att huvudmannen behöver göra ytterligare ansträngningar för att säkerställa att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Gummarksskolans arbete med att ge särskilt stöd till elever som behöver det för att ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Enligt skollagen ska, om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

I intervju uppger rektor, lärare och elevhälsopersonal att det i dagsläget finns elever som inte får sina behov av särskilt stöd tillgodosedda. Det handlar om elever som har behov av särskilt stöd i form av specialpedagogiska insatser, där specialpedagogen tidigare har arbetat tillsammans med eleven. Lärarna uppger att de kan tillgodose en del stödbehov, men att de inte har kompetens att genomföra alla insatser som krävs.

Skolinspektionens utredning visar att Gummarksskolan brister gentemot skollagen genom att inte ge elever det särskilda stöd som de behöver.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Gummarksskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten finns skäl att förelägga Skellefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Förutsättningar för lärande och trygghet

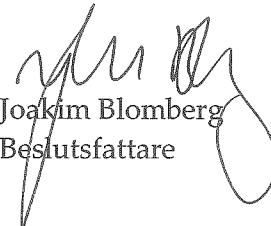
Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Linnéa Lundberg
Föredragande

Skolinspektionen

Beslut

2016-10-21
9 (9)

Dnr 43-2015:9415

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Gummarksskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Gummarksskolan

Gummarksskolan är belägen i byn Gummark cirka två mil från Skellefteå. Skolan har profilen äventyrspedagogik. Utbildningen omfattar förskoleklass och grundskolans årskurs 1–5. På skolan går totalt 63 elever, varav 11 elever i förskoleklass. Undervisningen genomförs i åldersblandade grupper; förskoleklass och årskurs 1, årskurs 2–3 samt årskurs 4–5.

På skolan arbetar fem lärare. Skolan leds av en rektor som även ansvarar för Sörböleskolans förskoleklass och grundskola årskurs 1–5 samt två fritidshem.

Vid Gummarksskolan finns även ett fritidshem. Skolinspektionens tillsyn av huvudmannens ansvarstagande för fritidshem behandlas i ärende med diarienummer 43-2015:9422.